

L'ARGOT I EL CONTACTE DE LLENGÜES: LA SEUA VIGÈNCIA LITERÀRIA

JUSTIFICACIÓ DEL MOT *ARGOT*

Els nivells de llenguatge ofereixen un ventall de possibilitats d'expressió que sovint concorden amb el context dins el qual es manifesten. L'expressió condicionada pel context ens mena, de vegades, a estudiar l'emissió de distints tipus de discurs a partir de les circumstàncies que el condicionen. Per dur endavant l'estudi que ací ens proposem s'imposa que ens mirem els fets de llengua en la seua vessant oral i escrita. Els usos socials del català pertanyen al terreny diastràtic de la dialectologia. En aquest camp no podem apartar-nos dels estudis de López del Castillo (1976), el qual ens ofereix un panorama dels distints dialectes socials. A això caldria afegir la possibilitat de variació diatòpica que s'hi suma, la qual cosa ens porta a trobar diferències entre els usos socials de la llengua al País Valencià, les Illes i el Principat.

Aquesta comunicació, però, no pretén entrar a polemitzar en el terreny de la teoria sinó més aviat acostar-se a l'anàlisi concreta d'un dels fenòmens que potser més evidencien el contacte de llengües. Es tracta de l'argot de la delinqüència i de veure com el seu coneixement —o desconeixement en algun cas— ha conduït els narradors a servir-se'n per recrear uns determinats ambients. Per iniciar l'esmentat treball ens hem de centrar en la definició del *corpus* que pretenem investigar. Per això introduïm algunes definicions del que per a distints lingüistes és el que, a partir d'aquest moment, anomenarem *argot*. Per a

Pompeu Fabra, al *Diccionari general de la llengua catalana*, *argot* respon a «un llenguatge propi d'una determinada professió, estament, categoria de persones». El diccionari d'Alcover i de Moll diu: «Llenguatge especial d'una casta especial de gent, caracteritzat principalment per l'ús de certs vocables i metàfores no usuals en el parlar corrent i per la desfiguració de paraules d'ús general». Coromines (1980) el defineix com un mot provinent «del francès *argot*, d'origen incert, que apareix primer amb el sentit d'agrupació de malfactors (1628) i després aplicat al parlar que usaven (1690)». Aquesta definició ens porta al sentit originari del mot i ens justifica, en part, la utilització de l'expressió *argot* ara emprada per nosaltres. També G. Ferrater ens fa aquesta orientació en el seu article sobre el mot a la *Gran enciclopèdia catalana*. Reprintent el discurs de López del Castillo (1976) ens fixarem en les dues orientacions que el lingüista dóna al mot i a la utilització d'aquest. D'una banda el defineix com un llenguatge de lladres, prostitutes, gitanos...; de l'altra, com a característic d'algunes professions liberals. D'aquesta segona accepció ens desmarcarem per tal d'evitar entrar en aquells *tecnoclectes* que potser ofereixen, a banda d'altre nivell d'ús lingüístic, una utilització relativament homogènia del català, cosa que és més que discutible en el cas de l'anomenat argot de la delinqüència i que, repetim, ací hem preferit anomenar *argot* per economia i justificació atenent al seu significat primari. A més, el caracteritzarem com a variant críptica d'un grup, amb intenció de fer intel·ligible fora d'aquest allò que s'intenta comunicar. L'expressió del codi presenta una voluntat estilística important, sobretot en allò que de *re-creatiu* manifesta. La quantitat de significants que un mateix significat clau pot arribar a tenir ens pot servir d'exemple. Així mateix el cas contrari també es constitueix en característica d'aquest particular vehicle d'expressió.

ALGUNS ASPECTES DIACRÒNICS INTERESSANTS

Alguns mots de l'antic argot han passat a la llengua col·loquial seguint un procés d'assimilació per part dels parlants de la llengua que han assumit com a expressions pròpies procedents dels baixos fons.

Així, per exemple, podem recollir tot un seguit de mots que s'utilitzen a nivell col·loquial en la llengua viva: *brega* 'discòrdia violenta', *canalla* 'gent baixa', *fetxories* 'del castellà *fecho*', *gandul* de l'àrab *gandur* 'rufià', *taba* 'mentida'.

L'argot és i ha estat una de les variants de parla més vives i canviants. La seua utilització es fonamenta en la necessitat de comunicació entre els delinqüents. Aquesta, però, s'havia de donar d'espatlles a un possible auditori al qual l'emissor no volgués constituir en receptor. La competència del receptor-delinqüent seria allò que li permetria establir plena comunicació amb l'emissor i captar el missatge emès. L'argot intenta establir una determinada *performance* per discriminar un tipus d'auditori concret. L'enciclopèdia dels parlants d'argot pot ser coneguda per elements aliens. D'ací, i de la utilització de diversos mots fora del seu ambient més escaient, els canvis diastràtics i diacrònics que hem pogut notar en algunes expressions que trobem avui en la llengua estàndard. El veïnatge entre el nivell col·loquial i l'argot permet, entre d'altres coses, un intercanvi d'expressions que fan difícil poder determinar si ens trobem o no amb una manifestació d'argot. Segons remarca M. A. K. Halliday (1976) el tret inherent a l'argot és la configuració d'una nova realitat social a la qual anomena *antisocietat* i *antillenguatge* la variant de comunicació.

Cal esmentar, a més, que hi ha algunes diferències observables entre l'antic argot i l'actual. Encara que els sistemes de construcció de paraules són els habituals —símils, reduccions, etc.— en l'actualitat, per exemple, cal comptar amb un fenomen important que provoca una considerable variació en la creació de mots. En la segona meitat de segle ha proliferat el moviment de la psicodèlia, el hippisme, el punk, que han generat, a partir del seu caràcter contracultural, una allau de mots que s'han incorporat a la llengua tant des de les traduccions equivalents com directament. Un dels casos és el de la paraula *camell*, provinent d'una traducció.

A més de les diferències esmentades hem de dir que hi ha un seguit de paraules que han romàs en el món de l'argot amb el pas del temps. És el cas de paraules com *garito*, *cantar*, *mangui* (documentat al col·loqui *Un pillo y els chics*), *xorar* (documentat al col·loqui *Nel-lo el tripero*).

Sobre el procés de formació de mots de l'argot podem dir que hi ha uns mètodes freqüents que ara passem a resumir:

a) INFIXOS

1. catalans: -te-: besotejar, passotejar.
2. calós: -isc-: trobiscar.
-er- : pinxerar.

b) SUFIXOS

1. catalans: -ància: mangància.
-andes: bufandes.
-anyis: fulanyis.
-alla: comerciantalla.
-inyis: bataquinyis.
-oina: carretoina.
-ol: mustacol.
-osa: xorosa.
-ós: manguitós.
2. castellans: -ales: primales.
-anga: mandanga.
-ata: camata.
-eras: boqueras.
-i: guiri, mangui.

3. gitanos:

-oi/ui: boboi, tiranxui.

c) ESCURÇAMENT DE MOTS

rus, coca, mesca.

d) CANVIS SEMÀNTICS

1. degradatius: merda, mono.
2. humorístics: caravinagre, xapero, zero.
3. metaforitzacions:
 - pel color: cavall, iogurtera, «letxera»
 - pels efectes: pringar, viatjar.
 - per la forma: cilindre, retallada.
 - per la funció: punxa, xori.

- pel lloc de procedència: libanès.
- pel material: ferramenta, goma.
- per algun element que li és propi: picoletó.

e) PERÍFRASIS

- tocar el dos.

f) SUBSTANTIVACIONS DE FORMES VERBALS.

- curro, xoro, fòtils.

L'ARGOT EN LA LITERATURA ACTUAL

Moltes vegades hem observat que en llegir un conte o una novel·la hi havia certa distància entre la manera de parlar dels personatges i la forma en què ho feia la gent del carrer. La dificultat d'acostar-se a un model normatiu i alhora fidedigne d'allò que s'intenta reproduir ha entremecat moltes vegades la versemblança que intentava introduir l'autor. La introducció d'un diàleg és motiu de reflexió en un punt molt concret: la seua normativitat. L'autor es troba davant dues opcions. En el cas hipotètic que elegís la normativa arriscaria d'allunyar-se del caràcter versemblant del discurs. Si, per contra, opta per la forma més versemblant, ens trobarem amb un model lingüístic que pot reproduir estadis sociolingüístics interessants, però en la frontera d'allò permès per la norma. Si la distància entre el nivell col·loquial i el normatiu és molt difícil de mesurar, l'argot, com a *subconstituent* de determinades formes de parla marginal, es situa més lluny encara. Una de les causes d'aquest enorme distanciament és l'absència de fixacions gramaticals a partir d'un sistema lingüístic. L'argot no genera mots nous, recrea, tot modificant continguts antics per nous. De vegades, com veiem en exemples exposats anteriorment, l'argot d'una llengua comparteix gran nombre d'aportacions que, per diverses raons, podem considerar interferències d'altres llengües (*interlingüístiques*) (Payrató, 1988). El veïnatge de llengües pot ser una de tantes. El contacte de llengües en l'argot és variat. La raó d'aquesta varietat en el català té diverses explicacions; qüestions de predomini —sobretot en els darrers anys— d'una delinqüència de parla no catalana als Països Catalans. Raons de convivència de determinats grups ètnics que viuen en la marginalitat i, per tant, en

contacte més continu amb la delinqüència. Aquesta darrera seria una de les causes d'aportació de vocables de la parla dels gitans.¹ Molts d'aquests raonaments sociolingüístics ens han de servir per a poder fonamentar l'estudi de determinada literatura. Sobretot la novel·la i l'efecte de versemblança que intenta produir en registrar certes formes de parla, obre un camp de reflexió als autors i als crítics actuals. El contacte de llengües és un d'aquests estadis als quals fem referència. En el cas català és molt freqüent la influència de la llengua veïna. Ara bé, no únicament l'espanyol pot ser una llengua present en les formes dialogades de les novel·les. La influència d'altres sistemes lingüístics, com ara l'anglès, també es pot fer notar en la creació literària. Si l'autor intenta reflectir aquests models que conviuen amb el català ens veurem davant una utilització molt acostada a la realitat i que podrà distanciar-se del model normatiu.

Quan el novel·lista introdueix el discurs d'algun personatge amb un model de parla estàndard la versemblança quedarà salvada. La dificultat, però, ve donada per la reproducció del discurs de personatges que resulten *menys creïbles* amb un model lingüístic encotillat. D'exemple ens pot servir la situació amb què es trobava Ferran Torrent en fer parlar el comissari Garcia en un català correcte. No sols això, sinó tot un seguit de personatges acostats a la marginalitat que resultaven *pintorescos* amb el seu català afectat d'argot. Amb això, tanmateix, no intentem diferenciar l'argot del català, sinó esbrinar fins a quin punt podem considerar que hi ha un argot en català i com les novel·les poden servir d'espills on es veuen reflectits els registres lingüístics de l'argot. D'una banda hi ha una interpenetració entre català i castellà, d'altra la presència de l'anglès, i a més existeix el caló com una plataforma base que, per circumstàncies esmentades i altres de caràcter socio-econòmic i cultural, ha servit de fonament a l'argot. Els treballs realitzats sobre aquest interessant aspecte sociolingüístic han estat enfocats des de l'òptica de l'elaboració de diccionaris per poder entendre el significat de les paraules registrades. La vinculació de

1. Com a fet excepcional podem comentar el cas dels grups calós de la zona de Perpinyà que barregen el francès i el català en la seua parla.

l'argot amb el món delictiu ve donada per la peculiar característica de ser tancat i exclusiu d'un món reduït. A més, la seua utilització està justificada des del moment en que serveix per a comunicar en una mena de clau que no pogués ser interceptada per un receptor aliè a la competència que intenta establir l'emissor.

El vocabulari de la delinqüència serveix de fonament creatiu a tot un seguit d'autors que escriuen novel·les relacionades amb ambients marginals. Aquest tipus de discurs emergeix a través de les distintes capes socials cap a una superfície que és la literatura. Ara bé, caldria qüestionar-se si l'argot reproduït per la novel·la catalana és un argot realment català o hi ha quelcom més que el català en les utilitzacions presumiblement argòtiques dels nostres novel·listes. I, anant més enllà, convindria saber si en realitat existeix un argot català que serveixa de base per a desenvolupar la creació literària o, per contra, hi ha una homogeneïtzació entre l'argot català i l'espanyol, donades les peculiaritats de les capes socials que el conreen. Per respondre'ns aquests plantejaments ens hem dedicat a fer un buidatge d'algunes novel·les que responen a esquemes ambientals delictius. Aquestes han estat *La gola del llop* de Josep Lluís Seguí i Ferran Torrent, *No empreneu el comissari* de F. Torrent, *La corona valenciana* de Jaume Fuster, *Sandvitx de fil-en-pua* de Boro Miralles, *F.M., fragmentació modulada* de Carles Decors, *Un negre amb un saxo*, *Cavall i rei* de Ferran Torrent, *Putà misèria!* de R. Arnal i Trinitat Satorre i *Ribera* de Josep Lozano. Les hem comparades amb registres lingüístics d'aportació pròpia, documents policials i d'alguns articles de revistes i diaris que reproduïen formes d'argot delictiu. D'aquest buidatge hem extret un seguit d'expressions contrastables amb les mostres recollides personalment i de mitjans no literaris.

La valoració global de la comparació que hem establert ens porta a elaborar els punts següents.

APORTACIONS D'ALTRES LENGÜES

Si fem una relació del món de l'argot per camps, veurem que hi ha, en certs tipus delictius, una presència de paraules provinents de distin-

tes llengües, d'unes més que d'altres. Un cas ens pot servir d'exemple; l'argot del món de la droga pren moltes paraules d'expressions angleses, com ara *speed* o *espi*, *tripi*... En el cas del caló hi ha influències en casos com *calé*, *camelar*, *currar*, *dinyar*, *atxantar*. Fins i tot podem fer aportacions de l'italià: *picolet*, *gamba* i del francès: *macarró*, *marron* i *trena*. La influència d'aquestes llengües en la formació de l'argot es podria justificar en funció d'un seguit de *modes delictives*. En el primer dels casos comentat com a exemple sembla que hi ha una interrelació entre els corrents de terminologia anglosaxona i la nomenclatura feta servir per al món de la droga. Les introduccions del caló s'expliquen per la possible relació entre delinqüents habituals amb membres de raça gitana. Són més efímeres les influències d'altres i corresponen a possibles modes que han deixat petjades amb el pas del temps.

Iniciem les valoracions de les influències en la literatura partint dels vocables calós. Un mot registrat per Ferran Torrent i Jaume Fuster és el terme *andova*, emprat per a designar l'individu que resulta molest, encara que en caló signifiqui 'aquell'. *Arahai* és un mot gitano que designa els capellans i religiosos, de vitalitat entre els parlants habituals d'argot. Un dels verbs utilitzats per la nostra literatura ambientada en els baixos fons és *atxantar*, que té el significat de 'callar'. *Berri-la* és un altre mot interessant del caló que significa 'escandalitzar amb fins delictius'. De vegades les incorporacions són fins i tot fonètiques, aquest és el cas de la paraula *bruje*, que es pronuncia amb /x/ castellana. El vocable *calé* indica el color negre de les monedes de coure i per extensió passà a designar els diners en general; el trobem recollit per Jaume Fuster a *La corona valenciana*. Finalment parlarem del mot *camelar*, que ha estat un altre dels préstecs del llenguatge dels gitanos a l'argot. El seu significat és 'enganyar'.

Els mots transmesos de l'anglès al català presenten dues variants a distingir: la traducció directa de la paraula al català o la incorporació a l'argot com si fos un neologisme. Del primer cas tenim exemples en *camell*, *cantar*, *viatge* i d'altres que es poden documentar com a traduccions, algunes d'elles reflectides en novel·les. Pel que fa al segon bloc de paraules ens hem fixat anteriorment en algunes bastant significatives. Hi podem afegir d'altres com *dealer* que significa 'traficant a

gran escala' i que no hem recollit en cap manifestació literària. En aquest grup destaquem la paraula *ionqui*, que ha presentat una utilització d'un referent semàntic que no tenia un clar equivalent en català. Diacrònicament ha estat assumida com a expressió estàndard i, avui, caldria qüestionar-se la seua vinculació a l'argot.

Si de l'italià i el francès hem esmentat les seues aportacions ocasionals al català, passem a veure quina ha estat l'aportació del castellà i amb quina freqüència ens trobem amb simples traduccions castellà-català. També haurem d'observar la fidelitat a la llengua originària o la possible adaptació de matisos. Amb gran diferència sobre les altres llengües esmentades, el castellà aporta el grup més nombrós de mots a l'argot català. L'elevat nombre d'exemples passa per paraules com *baranda* 'jutge o comandant de presidi', *basca* 'grup de gent', *batuta*, *bòfia*. D'aquestes formes que es conserven tant en castellà com en català en donen testimoni alguns dels narradors estudiats. Un grup interessant dins els vocables de procedència espanyola són aquells que han assumit una morfologia catalana com ara *flipeta* i *manguitós*.

L'índex de paraules reproduïdes pels narradors que hem fet servir per al buidatge és mínim davant els centenars de mots amb les seues variants. Els literats han construït un vocabulari al qual han incorporat un seguit de mots provinents d'expressions esdevingudes clixé. Vegem, si no, els casos de paraules com *bòfia* i *paio* o tants altres que el lector avesat a la literatura del gènere negre pot trobar en un tant per cent molt elevat dels textos que estudiem. Es pot establir una relació de les diferències entre el llenguatge viu i les rèpliques utilitzades en la narració. Entre les més notables notaríem que els mots emprats pels novel·listes són una part d'un total més ampli. D'altra banda, el caràcter viu i canviant de l'argot propicia l'evolució constant d'aquest tipus de registre i afavoreix l'anacronisme de les expressions registrades en el terreny literari.

Si analitzem el fet amb pragmatisme direm que el lector no pot tenir una total competència en aquest camp lingüístic i, per això, la seua presència és limitada. No seria intel·ligible la utilització de l'argot en una novel·la llevat que els lectors estiguessen familiaritzats amb aquest. Per tant, l'artificiositat de l'argot en la literatura es justifica a partir d'una sèrie de necessitats. Entre les més evidents hi ha la de fer-se entendre.

No ens ha de sorprendre, a més, l'intent d'assolir certa versemblança que pot venir donada per la utilització mesurada de vocables intel·ligibles barrejats amb expressions pròpies de la parla marginal. Ara bé, el realisme que es pot entendre a partir de la concepció del discurs novel·lístic és tan relatiu com la mateixa pervivència de l'argot en el moment en què és recollit per l'autor. El seu caràcter canviant fa que la fiabilitat es perdi. De tota manera, el novel·lista pretén mostrar una tipologia del discurs que s'acoste a un model preconcebut per tal de donar coherència entre un món referencial base i la representació que d'aquest fa l'escriptor. Aquesta representació pretindrà que el lector model entenga la relació lògica entre el quadre o *frame* i el discurs directe. Es tracta, per tant, d'observar un factor de coherència textual entre distints elements del cotext i el context (U. Eco, 1979).

Ens quedaria observar i constatar quina és aquesta realitat o context. Estudiant els vocables de l'argot recollits hem fet una comparació amb el castellà. Els casos de coincidència en totes dues llengües, amb petites variacions morfològiques, ens acosten a una realitat palesa en el si de la nostra societat: hi ha hagut una gran assimilació entre català i espanyol. L'argot català és un estrat lingüístic que s'arrela amb el castellà d'una manera evident. Gran part dels mots estudiats procedents de l'italià, francès i caló són mots que existeixen també en l'argot castellà. La paritat de formes és tal que són poques les distincions.

Aquest tipus de variant lingüística ha sofert una mena d'homogeneïtzació entre llengües a causa de la necessitat de fer-se entendre pels grups de parlants. El fet d'emprar el caló ja ens podia semblar clau per entendre el creuament de llengües en aquests estrats més baixos de la societat. Si hi afegim la plena convivència d'argot castellà i català, obtindrem com a resultat el que és la realitat de l'argot actual. L'existència de l'argot català és quasi una il·lusió, atès l'alt índex de mots no catalans que trobem. El català, en aquest estrat, ha estat absorbit —o sotmès a un mestissatge si es prefereix— per un seguit de llengües entre les quals destaquen el castellà i el caló. Pel que fa a la literatura, això ho podem constatar amb les paraules de Jaume Fuster al pròleg de *La Bíblia valenciana* de Tasis.² Fuster justi-

2. Pròleg a l'edició de Tres i Quatre, col·lecció «L'ham», pàgs. 11-19.

fica la utilització de l'argot català en Tasis a causa del fet que, en el temps en què s'ambienta la novel·la fins i tot els policies parlaven català. Això contrastaria amb l'ambient de la marginalitat a les grans ciutats de l'actualitat.

Tot i guardant les distàncies entre els gèneres observem la necessitat de versemblança com a motiu de registre de l'argot en els col·loquis. En aquells casos la literatura havia mantingut contacte amb les manifestacions d'argot més estrictament catalanes. Si la diglòssia és un factor a tenir en compte en registrar certs models socials de parla —sobretot pel que fa a la societat valenciana pertoca—, caldrà tenir present un factor similar pel que fa al cas de l'argot. La immigració ha produït a Catalunya —sobretot en els anys seixanta— una abundància de gent castellanoparlant. Atès l'estatus social d'aquestes persones que, de vegades, s'han relacionat més directament amb els baixos fons, és explicable que hi haja un gran nombre de castellanismes en aquest camp.

CONCLUSIONS

Les conclusions que d'aquesta comunicació extraurem comencen per la mateixa definició del mot *argot*. L'ambigüïtat del seu ús pot arribar a conduir a confusió. Ací hem preferit emprar-lo en el seu sentit primari. En el cas d'emprar-lo per a altres acepcions caldria marcar-lo com a tecnolecte. De les seues característiques en destaquem una: és una varietat críptica; és a dir, un codi difícilment intel·ligible per als membres aliens al grup de parla habitual.

L'evolució diacrònica d'alguns mots de l'argot representa un intercanvi entre llengües que, per raons diverses, han estat en contacte. D'ací que la presència de paraules estranyes al català siga diferent a les aportacions de neologismes que es poden observar, per exemple, a nivell estàndard.

La literatura, com a fet creatiu, ha tingut la necessitat de formar uns mons ficticis amb referents extraliteraris i en certa mesura *versemblants*. D'aquesta necessitat de versemblança n'és producte la utilitza-

ció de l'argot en un determinat tipus de novel·la i en un tipus de discurs concret; exactament en l'estil directe fet servir per a personatges relacionats amb la delinqüència.

L'enfrontament del fet sociolingüístic amb el literari marca cert distanciament entre els dos models, l'un dels quals intenta ser reflex de l'altre, però no reproduir-lo a consciència ateses les dificultats de comprensió que se'n derivarien per al lector.

Queda per revisar la presència d'elements d'argot en el català. Aquesta, però, significa una utilització mínima. Els parlants d'argot es limiten a reproduir esquemes que els vénen donats per diverses fonts de recreació. Assumeixen tant les pròpies com les alienes. La manca d'una plena consciència de parlants de català i el predomini de les canviants modes lingüístiques fan ben complicat definir un argot plenament català. El contacte de llengües és tan present que fins i tot hauríem de parlar d'una barreja d'expressions que fa difícil distingir entre l'argot català i el castellà, sobretot perquè la convivència d'aquestes dues formes de parla és quasi total en els nuclis urbans. A les zones rurals, on la delinqüència és menor, s'observa certa catalanització d'algunes paraules de l'argot.

JOSEP BALLESTER

ADOLF PIQUER

APÈNDIX

Àguila: Espècie de pipa per a consumir haixix. Format per una metàfora a partir de l'aparença de l'objecte.

Allà dalt: 'Presó', 'efectes de la droga'.

Anglès: 'sàdic', 'sessió sadomasoquista'.

Blanc: Persona sense antecedents penals, covard, persona no gitana.

De l'antiga germania castellana *blanco* 'beneit'.

Bocadillo: (cast.) 'masturbació del membre viril amb els pits femenins'.

Metàfora per similitud amb l'entrepà.

Bombona: 'Cotxe de policia'.

- Bustaca*: 'Dosi de bustaid'. Formada per sufixació -aca.
- Cagar*: 'Encomanar una malaltia venèria', 'esglaiar-se'.
- Camisa*: Allò que se'n diu *paperina*; és a dir, l'envoltori de paper que conté petites quantitats de cocaïna o heroïna.
- Conyera*: 'Dona que es dedica al contraban de droga (preferentment haixix) introduït en la vagina. Existeix certa analogia amb el masculí *culero*: qui ho fa amb el recte.

BIBLIOGRAFIA

- BALLESTER, JOSEP/PIQUER, ADOLF: *L'argot de la delinqüència al País Valencià*. Treball becat per l'I.V.E.I., inèdit.
- BESSÉS, L. (1906): *Diccionario de argot español o lenguaje jergal, gitano, delincuente, profesional y popular* (Barcelona).
- CARBONERES, M. (1978): *La mancebía de Valencia* (València, Bonaire).
- COROMINES, JOAN (1980): *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (Barcelona, Curial).
- ECO, U. (1981): *Lector in fabula* (Barcelona, Lumen).
- GIVANELL, J. (1919): *Notes per a un vocabulari d'argot barceloní*, «Revista de Dialectologia catalana», VII, pàgs.11-68.
- GREGORY, M./CARROL, S. (1978): *Language and Situation. Language. Varieties and their Social Context*. (Trad. esp.: *Lenguaje y situación. Variedades del lenguaje y sus contextos sociales* (Mèxic, F.C.E., 1986).
- GUIRAUD, PIERRE. (1965): *L'argot* (París, P.F.U).
- HALLIDAY, M. A. K. (1976): *Language and Social Semiotics. The Social Interpretation of Language and Meaning*. (Trad. esp.: *El lenguaje como semiótica social. La interpretación social del lenguaje y su significado*, Mèxic, F.C.E., 1982).
- LÓPEZ DEL CASTILLO, L. (1976): *Llengua estàndard i nivells de llenguatge* (Barcelona, Laia).
- PAYRATÓ, LL. (1988): *Contacte de varietats de parla*, dins *Català col·loquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana* (Universitat de València), pàgs. 149-177.
- VIANA, AMADEU (1986): *Sobre el català col·loquial*, «Els Marges», 35, pàgs. 86-94.
- VINYOLES I VIDAL, J. J. (1978): *Vocabulari de l'argot de la delinqüència* (Barcelona, Millà).

